

UČITELJSKI LIST

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

Izhaja 1., 10. in 20. vsakega meseca. — Uredništvo in upravnništvo v Trstu (15), Via Udine 35, III. — Hrvatski dopisi naj se pošiljajo na naslov: Vinko Šepić, nadučitelj u Buzetu. — Izdaja „Zveza slovanskih učiteljskih društev v Trstu“, za uredništvo odgovoren Silvester Pertot. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane Lir 24.— Tekoči poštni račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Št. 23

V Trstu, dne 10. avgusta 1923.

Leto IV.

GOSPODU PREFEKTU

Pred kratkim smo čitali v listih poročilo šolskega nadzornika Rubbije o razmerah osnovne šole v goriškem okraju. Dasi vidimo tudi sami, kako je s šolstvom v tem okraju, vendar nas poročilo prijetno iznenadja, ker kaže, da se je šolska oblast trudila dvigniti šolstvo na ono stopnjo, na kateri je bilo že pred vojno, kar ni malo, če se pomisli na razdejanje, ki ga je svetovna vojna prinesla, posebno vsem goriškega okraja. V pouku samem so se izvršile najvažnejše spremembe z uvedbo italijanščine in zemljepisja in zgodovine Italije. Pri prvem pouku je slovensko učiteljstvo — tako priznava nadz. Rubbia — po svojih močeh podpiralo posebne učitelje za ital. jezik, «Risorgimento» pa je poučevalo samo z zelo dobrimi uspehi. Z eno besedo: učiteljstvo je vršilo svojo dolžnost in se je tudi moralno-politično tako zadržalo, da ni bilo treba proti njemu uporabljati nikakih strogih mer ter da se je v preteklem šolskem letu le proti enemu izmed 208 učiteljev in učiteljic vršila disciplinarna preiskava. Pri tem je treba pomisliti, da je bilo minulo šolsko leto politično dovolj viharo, ker je prevzel vlado fašizem, ki je izvedel vrsto raznih sprememb tudi v osnovnem šolstvu.

Spričo teh urejenih razmer — vidi se vpliv mesta in širjih, modernejših kriterijev — smo imeli v okraju, ki na goriškega meji, v sežanskem okraju naravnost infernalne odnose na šolskem polju v preteklem letu. Nismo vajeni ne jadikovati ne pritoževati se, če se godijo stvari, ki se zde neverjetne, a so žalibog resnične, ker smo prevečkrat doživeli, da je osrednja oblast vse odobrila, kar so proti učiteljstvu ukrenili podrejeni organi, če je bilo v šolsko-političnem oziru še tako zgrešeno in nesmiselno. Vemo dobro, da je tu birokratizem, ki sedi na mehke, pozna akte (včasih tudi ne) in rešuje stvari mašinsko, ne da bi se dalje menil, ali so živi ljudje ali mrtva materija za njegovimi skladnicami papirja. Zato bi tudi danes, ko čujemo, vajeni naravnost nemogočih stvari, nenavadno poročilo nadzornika Rubbije, stoično molčali, prepričani, da vsaka naša, pa še tako mirna in nestrastna beseda razmer ne izboljša, ampak jih morda še poslabša, če ne bi prav te dni padel v postojnskem okraju nepričakovan udarec, ki ni nič drugega kot nov člen v verigi usodnih dejanj proti nekaterim srečnim učiteljem, in ki še dalje trže razbolelo rano na našem telesu.

Ta udarec je premeščenje učitelja Janka Furlana iz Nadanjega sela pri Št. Petru v Studeno pri Postojni. Premeščenje se je izvršilo za nadzornikovim hrbtom in je delo viteza Guglielma, ki je nenadno odslovljen iz Postojne ter se je hotel še poslednjič, v imenu države, ki mu je poverila zastopati državne interese, maščevati nad učiteljem, ki ga je lani kot podprefekt v Sežani, izgnal iz sežanskega okraja.

Kako je prišlo do tega in kake usodne posledice je imelo, je historiat zase in ga moramo končno podati vsaj v glavnih obrisih javnosti. Postal je namreč košček politične zgodovine, značilen košček, ki bo ostal kot zrcalo razmer, v katerih smo živeli in o katerih tudi danes menda še ni mogoče pisati vseh podrobnosti.

Preganjanje tov. Furlana in temu sledeča «irrendentistična» afeta učiteljev na Krasu ni v svojih zadnjih vzrokih politična, ampak zasebno-afaristična zadeva. Je nekak julijskokrajinski pendant «Gospodina Franje» ter ima svoj začetek v pozidavanju porušenih vasi v nabrežinski okolici. Podjetniki so skušali izkoristiti položaj ter so začeli z delom. Naravno, da se je razvila pri tem konkurenca in da so bili ljudje o solidnosti različnih podjetij različnega mnenja.

Vas Šempolaj je oddala večino svojega dela stavbeni zadrugi C. E. R. G. in to je bil menda vzrok, da je prišel nekega dne zastopnik druge stavbene zadruge k tov. Furlanu, učitelju in občinskemu tajniku v imenovani vasi ter ga izrazilo posvaril, naj ne nastopa proti podjetju, ki se je čutilo v Šempolaju zelo prikrajšano. Stvar se je nekako poravnala, toda v noči od 12.-13. julija 1922 je bil izvršen ekrazitni atentat na stanovanje rodbine našega tovariša. Čudežnim potom so ostali prizadeti nepoškodovani. Ni jim pa kazalo ostati v Šempolaju, zato je tovariš prosil, naj bi ga okr. šolski svet preložil v Štanjel. To prošnjo je podprefekt vitez Guglielmo zavrnil in namignil prosilcu, naj gre iz okraja. Zanimal se je tudi za mnenje tov. Furlana, kdo bi bil neki povzročil atentat, in tovariš mu je namignil, koga sumi. Vzlic sumnji se krivci niso našli.

O dogodkih so časniki poročali in pisali, da vitez Guglielmo preganja učitelja Furlana ne kot zastopnik vlade, ampak kot zasebno prizadeti mož. Vsa nabrežinska okolica je bila namreč prepričana, da je uradnik kolikortoliko v zvezi z nekim stavbenim podjetjem, govorili so za to različni znaki.

Tu je stopilo na pozorišče sežansko učiteljsko društvo: junaški Hreščak je kot predsednik društva in zastopnik učiteljstva v okr. šolskem svetu povedal nadzorniku Vaselliju, da je lo-povščina, kar počenjajo s Furlanom in da k temu učiteljstvo ne bo molčalo. V očeh vit. Guglielma je takoj postal odgovoren za vse, kar so pisali o njem časniki in kar ga je tako razburilo, da je poslal v liste popravek. Hotel je premestiti Hreščaka v Štanjel, kar se mu pa v okr. šol. svetu ni posrečilo, vendar pa je odstranil z mesta voditelja sežanske ljudske šole tov. Pahorja, ker ga je smatral kot odbornika učit. društva za eno s Hreščakom. Učitelj Furlan je medtem dobil obljubo za mesto v postojnskem okraju. Ob-ljuba pa se je kmalu preklicala, gotovo radi spletk, in le izredni svoji odločnosti se je imel imenovani zahvaliti, da so ga naposled vendar nastavili v Nadanjem selu.

Dasi so nam gotove stvari skrite, vendar ni neverjetno, da je vit. Guglielmo, predno je odšel iz Sežane v Postojno, poskrbel, da ostane za njegovega naslednika učiteljsko društvo in učiteljstvo sežanskega okraja zaznamovano kot silno nevarno državi, (ker ni molčalo spričo njegovih, državi škodljivih dejanj) in da se je o priliki »po-hoda na Rim» napravil lov in zlostavljanje na učitelja Pahorja in Hreščaka.

Iz osebnosti maščevalnosti je bil učitelj Furlan v postojnskem okraju stalno pod nadzorstvom, in v zvezi z vsem naštetim je tudi aretacija in zapr. štirih kraških učiteljev, izvršena v ja-nuarju oz. februarju t. l. v imenu državne var-nosti, v resnici radi zasebnih gmotnih koristi, ki so se zdele v nevarnosti. O priliki aretacije se je učitelju Hreščaku reklo, da bi se moral posta-viti pred šest mušket, ker je tov. Furlan proti njemu le majhen krivec. To bi se moglo razložiti le na en način, da je učitelj Hreščak vplival na tov. Furlana v vsem, tudi v tem, in menda v prvi vrsti, da se je vas Šempolaj pozidala po enem, namesto po drugem podjetju.

Za tiste, ki vedo vse podrobnosti, je gotova stvar, da imajo vsi dogodki, ki jih je učiteljstvo na Krasu prestalo in jih še prestaja — slučaj tov. Furlana nam to dokazuje in pa vesti, da se imajo izvršiti v sežanskem okraju še nadaljna odpuščenja, — svoj vir ne morda v škodi, ki bi jo bila trpela državna ideja vsled nevarne proti-državne agitacije učiteljstva, ampak v škodi, o kateri so bili nekateri prepričani, da jo trpijo sami radi nasprotovanja učiteljev proti nekate-rim podjetjem. Višek politične umetnosti in mo-rale je, da se iz zasebnih interesov zgradi nevar-nost državni ideji in da se priredi velika irreden-tistična afera, ki zahteva vedno novih žrtev in v katere igri so danes ljudje, ki se jim še sanja ne, iz kakšnega nesnažnega vrela tečejo vsi do-godki, ki so postali politični in tako usodni za vrsto ljudi.

Danes, ko vidimo, kako padajo ena za drugo osebe, ki so še včeraj oblačile in vremenile, ki

so uživale neomejeno, dasi nezasluženo zaupa-nje od zgoraj in ki so gospodarile absolutno v imenu državne ideje, v resnico zlorablajoč jo v svoje interese, moremo vsaj v glavnem poka-zati stvari, kakršne so v resnici, z namenom, opozoriti avtoriteto, kakšnih dejanj so zmožni ljudje brez moralne kvalifikacije, ki je nujno potrebna na tako važnih mestih, kakor so urad-niška, in kakšne dalekosežne, nesrečne posledice rodi dobra vera v počenjanje oseb, ki se znajo izogniti vsaki odgovornosti s tem, da se zakrin-kajo s svojo lažnjivo udanostjo državi, koristim Italije.

Učiteljstvo Krasa in Notranjske bistveno ni in ne more biti drugačno kot učiteljstvo v goriškem okraju in sicer iz enostavnega razloga, da dela pod istimi zakoni in v enakih razmerah.

Poklic učitelja je tak, da sestoji stan na splošno iz ljudi, ki gleda nanje vsa javnost in ki imajo tudi radi tega močno razvit čut nravnosti. Pa če bi tudi ne bilo zavesti odgovornosti, je učitelj službeno tako odvisen, da kmalu ne more izpregovoriti besede, o kateri bi bil gotov, da se ne bo raznesla v vse štiri vetrove. Krajevne oblasti so na učiteljstvo vedno zrle z Argusovim očesom, kakor bi naš stan res ne imel druge skrbi in drugega dela kot noč in dan ruti proti državi, ki mu vendarle daje možnost življenja.

Naravno, učiteljstvo Julijske Krajine ni tako omejeno, da bi videlo v škandaloznem počenja-nju oseb, pa naj si tudi znajo začasno pridobiti zaupanje višjih oblasti, državi koristna dejanja, in predvsem ni tako nepošteno, da bi take stvari odobraval in služilo ljudem, o katerih ve, da nimajo čistih namenov, čeprav jim je dana polna moč. Učiteljstvo je dovolj inteligentno, da ra-zume ločiti čisto prepričanje in umazano se-bičnost, izpostavlja se makar tudi neilosti, proskribiciji in zasledovanjem. To pa z delom v šoli ni v nikakr. zvezi, zakaj tudi učitelj je po zakonu državljani in je naposled človek, ki ima kot tak še kako pravico. Te pravice se morejo sicer omejevati in utesnjevati, kakor je pač duh časa, toda še nobenemu režimu se ni kjerkoli posrečilo napraviti iz učiteljev politične evnuhe. Ped zloglasno avstrijsko vladavino je bilo učiteljstvu mogoče udeleževanje v občinskih, de-želni in državnih ustanovah, in učiteljstvo se je posluževalo svojih pravic. Teh državljanskih pravic tudi Italija ni nikdar kratila učitelju, kra-tijo jih pa včasih birokrati, ki ribarijo v kalnem. »Roke proč iz mojih krogov! Sicer...» Sicer smo, ironija, sovražniki države, veleizdajalci!

Poročilo nadzornika Rubbije nas v teh izva-janjih najlepše potrjuje. Po petih letih reform (preuredbe vedno zadevajo človeka v živo že radi njegove konservativnosti) se nam uradno potrja, da je politično-moralno nastopanje učiteljstva v največjem slovenskem okraju Italije neoporečno. To je predvsem dokaz, da so priše

tu vendar enkrat znamenite liberalne tradicije Italije do veljave, ne da bi jih tlačile osebe, ki bi po krivem uživale zaupanje oblasti.

Spričo navedenega se kaže v toliko žarnejši luči vse zlo, ki ga je izvršil osebni režim v minulemu letu na Krasu in v Notranjski. Ali je bilo potreba delati tu šolsko politiko z zapori? Sodišče ni obsodilo zaprtih, ampak obsodilo je iredentistično afero, za katero ni bilo nikjer najmanjšega dokaza. Umetna zgradba, postavljena na zasebne interese, se je zrušila do tal, in protidržavne propagande učiteljstva je bilo naposled toliko, kolikor je najdemo v poročilu nadzornika v goriškem okraju, osebe, ki gotovo ni osumljena sovraštva nasproti Italiji.

Da se je pa to dognalo, je bilo treba dovolj trpljenja, in še danes ne kaže, da bi bil tega trpljenja konec. Na podlagi mnenj oseb, ki so zlorabljala uživanje zaupanje, gre danes zlo

dalje, zasledujejo se v dveh okrajih nedolžni ljudje, ki imajo to nesrečo, da so učitelji. Prvi, ki je na vrsti, je tov. Furlan, čigar rodbina sicer ni zdrava, a ki mora, hvala maščevalnosti padlega uradnika, v samotni kraj, kjer bo siljena bivati v nezdravem, vlažnem stanovanju. Kdo pride za njim, še ne vemo, a kolikor prodre tajnosti iz uradnih prostorov na dan, bi morali slediti še drugi. Tisti pa, ki o tem odločajo, niti najmanj ne slutijo, v kakšni usodni zvezi je ves ta nesrečni razvoj stvari, kakšno je ozadje te velike afere, ki ji ne vidimo konca.

O vsem bi mogli povedati še več, a morda ni to pravo mesto. Ker smo navedli, naj zadošča, da apeliramo v imenu morale in civilizacije na gospoda prefekta v Trstu, naj revidira to mučno zadevo ter napravi konec preganjanju radi pravice in radi državnih interesov!

V. DELEGACIJSKO ZBOROVANJE ZVEZE (Nadaljevanje)

Predsednik: Preidemo k zadnji točki dnevnega reda, k eventualijam. Imamo dve stvari: šolsko reformo in sestanek z ital. tovariši v Vidmu. Prosim poročevalca, da poroča o

šolski reformi.

Poročevalec Kleinmayr: Pozvan sem bil, da govorim pri deleg. zborovanju o šolski reformi, ki jo hoče izvesti naučno ministrstvo, dal pa se mi je prekratek rok, da bi se mogel popolnoma pripraviti. Sicer še ne poznamo vseh podrobnosti, v glavnem pa imamo sliko, kako se bo reforma izvršila. Reči moramo, da pomeni preuredba za Italijo napredek, ker se zviša šolska obveznost s 3 na 5 let. Reforma stremi tudi za tem, da bi se preustrojila učiteljska in sicer v smislu nekake pripravljalne šole za višje šole. To dokazuje posebno uvedba latinščine v novi učni načrt. Da se učiteljske preuredi in tako omogoči učiteljstvu vstop na univerzo, je bila vedno tudi naša zahteva. Jeli pouk latinščine res neobhodno potreben, je seveda zopet drugo vprašanje.

Gotovo, da nas zadeva predvsem preuredba osnovne šole. Razširjenje šolske obveznosti na 5 let je pri nas nazadovanje. Tukajšnji italijanski tovariši so se že izjavili za 8 letno šolsko obveznost, kakršna je bila doslej, in dobro je, da tudi mi povemo svoje mnenje. Naj se nam v Julijski Krajini ohrani to, kar smo že imeli. Sestavi naj se resolucija, s katero pozdravimo napredek šolstva v starih pokrajinah, obenem pa apeliramo, naj ostane za nove pokrajine stara šolska obveznost. Naučni minister Gentile ne bo odklonil dobrega, ki izhaja iz dosedanje naše šolske obveznosti.

Kar se tiče preosnove učiteljske, smo manj informirani, zato je težje zavzeti stališče. Znano

je, da problem te reforme ni nov. Morda se preuredba izvede že s prihodnjim šolskim letom. Če bo srečna, se bo še videlo. Ker se mene tiče, naj povem, da sem bil svoj čas proti gimnazialnosti učiteljske.

Predsednik odpira debato.

T. Tavčar: Poleg osnovne in obrtne šole je nujno potrebna ustanovitev kmetijsko-nadaljevalnih šol. Vodstvo Zveze naj se za to zanima in naj dela za učiteljske kmetijske tečaje.

Predsednik: Se že vršijo!

T. Križman: Letos se vrši II. del tečaja in želeli bi bilo, da se ga udeležijo vsi, ki so se ga udeležili lansko leto.

Predsednik: Imamo še 8 letno šolsko obveznost in izjavimo danes, naj ostane šolstvo vsaj na tej stopnji, ki jo je doseglo!

T. Možina: Prav bi bilo, da se obrnejo poslanci do naučnega ministra in mu pojasnijo, kako je s šolsko obveznostjo pri nas.

T. Daneu: Upati je, da ne bo pri nas sprememb. Bil sem pri gener. nadzorniku šol Lombardo-Radice in ta je izjavil, da se nam ni bati ničesar v tem oziru.

T. Dolgan: Prava reforma bi se mogla izvesti v smislu delovne šole, ki pomenja na tem polju največjo pridobitev. Želeli je, da se vse učiteljstvo seznanja z idejo enotne delovne šole.

T. Mikluš: Tudi dekletom je treba pouka, vendar nihče ne misli na nadaljevalne šole, kjer bi se pucalo gospodinjstvo. Zahtevamo gospodinskih šol, ki so nujno potrebne. Če drugače ne gre, naj se napravijo pa potovalne.

Predsednik: Pravzaprav tudi šole za gospodinjstvo že obstoje, opozarjam vas le na nad. obrt. šolo v Mirnu. Naša zahteva je, da pri tem ostane.

T. Širok K.: V resoluciji, ki se sprejme, naj se navede tudi premestitev učiteljske iz Tolmina v kak kulturni center, na pr. v Gorico. Če nikdar tega ne zahtevamo, tudi nikdar dosegli ne bomo.

T. Šepić: Menim, da bi se hrvatsko in slovensko učiteljske združilo.

Predsednik: Prva točka resolucije se torej glasi, naj ostane osnovno šolstvo kakor doslej, v durgi točki zahtevamo, naj bi se učiteljske premestilo v tak kraj, kjer se duševno obzorje učiteljskih kandidatov razširi.

T. Rajčić: Zadarsko učiteljske naj se prenese v Istro!

T. Pahor: Zakon o preuredbi učiteljske je že v maju objavljen in sedeži so določeni. S tem pa ni rečeno, da se stvari ne dajo spremeniti. Zakon je vedno odsev razmer in te se spreminjajo.

Predsednik: Ali imaš kako resolucijo? Kako bi se glasila?

T. Pahor: Zveza zahteva, da se učiteljske prenese v mesto in da se učiteljski usposobijo v jeziku šolske mladine.

Predsednik: Moje prepričanje je, da profesorji učiteljske vršijo svoje dolžnosti. Kadar jih ne bodo, se pa oglasimo. Menim, naj ostane prvotna resolucija. (Sprejeto.)

Sodelovanje s tovariši italijanske narodnosti.

Predsednik: Znano vam je, da smo imeli sestanek s furlanskimi tovariši v Vidmu v svrhu sodelovanja v šolskih in stanovskih zadevah. Upravni odbor Zveze je to vprašanje pretresal in stavi predlog, naj se sestanki nadaljujejo. Učiteljsko furlanske province naj bi zbralo, brez ozira na politično naziranje, 8 zastopnikov, ki naj imajo polno moč, da se ustvari enotna fronta. Naravno, da se pri tem ne sme oškodovati naša Zveza.

T. Križman: Ne smemo določiti dneva sestanka, predno se nismo dogovorili z našimi italij. tovariši.

Predsednik: Kot delegata od naše strani se predlagata tovariša Križman in Urbančič. (Sprejeto.)

T. Križman: Skladatelj O. Dev je pripravil zbirko narodnih pesmi, ki so namenjene podeželskim zborom. Cena 5 L. Kdor želi naročiti, naj se javi direktno govorniku.

MOJI UTISCI SA ZBOROVANJA U GORICI

Da ima medju nama takovih, koji malo cete naše udruženje, proizlazi to ponajveć odatle, što si n'su svesni njezine moći, barem moralne. Ne možemo pak govoriti o faktičnoj sili naše «Zveze», pošto je danas isključeno, d. bi ona mogla zaista pokazati svu svoju moć, moć sedam stolina udruženog jugoslov. učiteljstva naših krajeva; ne možemo, jer živimo u doba izvanrednih mera, u doba apsolutizma, bezakonja, partizanstva i bespravlja. Naša organizacija dakle ne može se pohvaliti uplivom i silom, koju bi zaista pokazala u drugim normalnijim prilikama, ali usuprot naša snaga organizacije moralne je naravi. Za sada i ovakova sila od velike je važnosti, pošto kao takova jedino će moći danas - sutra poprimiti svoje zasluženno mesto i

Predsednik: Določiti imamo kraj prihodnjega zborovanja. Na izbero imamo Opatijo, Idrijo in Gorjco. —

Vname se debata, v kateri se križajo različna mnenja; obvelja pa naposled Opatija, ker nam gre za moralni uspeh in ne smemo pri tem gledati na potne troške. —

T. Čok: prečita pismo urednice «Ženskega sveta», iz katerega posnemamo: Da se je list razširil skoro v vsako našo vas, se imamo zahvaliti le učiteljicam, ki so desna roka uprave in ki so s tako vnemo nabirale naročnice. Pa tudi kot sotrudnice so se mnoge oglasile. — Rečeno je bilo, da bodi Ž. s. glasilo učiteljic, toda ne stanovsko, temveč kot splošni ženski vestnik. Saj so pri nas učiteljice edini inteligentni ženski sloj in le te nam morejo dati moralno podporo in razumevanje. Zato urednica ponovno prosi, da se pridružimo temu delovanju še z večjo vnemo. Pomoč pri upravi, sotrudniško delovanje, nasveti, kritika: vse je dobrodošlo. — Končno se vsem tovarišicam, ki delajo v tej smeri, uprava in uredništvo prisrčno zahvaljuje.

Predsednik: Kakor mi sporoča tov. Venturini, se pojavlja med učiteljstvom neka nedobrohotnost nasproti «Šolskemu društvu»: Mislím, da je to društvo prepotrebno in da učitelj nikakor ne more biti proti šoli. Upam, da bo nasprotovanje popolnoma prenehalo in da bo učiteljstvo podpiralo to društvo.

Dr. Jug: Pripravljen sem ineti o počitnicah tečaj o psihologiji, ki je za učitelje tako potrebna. Javljeno bo pravočasno, kje in kako se bo tečaj vršil. Čim več udeležencev, tem bolje!

Predsednik: Dnevni red je izčrpan, zato zaključujem naš parlament, izražajoč svoje veselje, ker je zborovanje tako lepo uspelo. Pozdravljam potom delegatov vse tovarišice in tovariše, ki jim poročajte o delegacijskem delu.

Končno se še posebe zahvaljujem vsemu učiteljstvu, ki sodeluje pri plemeniti akciji, da so šli naši otroci na deželo, kjer si okrepijo zdravje.

Do videnja v Opatiji! —

upliv. Jer moramo znati, svakoj moći i uspehu podloga je ona baš moralna snaga. Naše udruženje danas ne može zapovedati, pomoći, imponovati; ne može nešto izvoštiti u prilog jednog ili drugog nesretnog kolege; ne može preprečiti progonošta, nasilja, protuzakonitosti i žrtve, jer se nas slov. učitelje i naše udruženje smatra faktorom, koji tobože jedino križa neke račune i nakane proti našem narodu u ovoj državi. Nas se naime smatra u službenim i neslužbenim očima političkim telom, nas učitelje slov. agitatorima, pak zato na nas i na naše udruženje nemilosno padaju politički udarci, bat i kladiva naših susedioca i režima. Dapače takovima nas smatraju i kolege talij. narodnosti. Oni nam rekoše svojedobno: Vi ste strančari, kad ne biste to bili, vi ne biste bili osnovali svoju posebnu učiteljsku organizaciju. Pošto mi danas njima ne možemo protivno dokazati, pa da i dokažemo,

ne bi mogli ni hteti verovati, odatle ona poznata progonstva proti nama, odatle «nemoć» naše organizacije. Ubija nju i nas sve — protivnička politika, koja je besprimerno jača nego naša staleška moć. Naše udruženje jeste dakle — žrtva više i silnije politike, kojoj se mi učitelji pojedince a ni udruženi ne možemo odupreti. Ne može to čitav naš narod ove krajine, pa ne možemo ni mi. Dapače, većina udaraca što bi išli našem narodu, padaju na njegovo verno učiteljstvo. Ovo je razlog, da nekoji učitelji izbegavaju svoje udruženje, zatajavaju ju, samo da sebe prikriju pred našim progoniteljima. Ali gori rečeno, da naime naša organizacija usled protivničke politike ne očituje veća sile, nek izvole naši kolegi i kolegice uvažiti, te da se ne opetuje ona: Čemu da trošim za Zvezu, kad mi ne koristi. — Ovakova opaska samo sramoti onoga, koji ju izrekao, ali ujedno ponizuje i naš učiteljski stališ. Ovakove kolege i kolegice valja da idu na Zvezina zborovanja. Ju jedva bi im se otvorile oči, pošto bi se osvedočili, da naše udruženje krije u sebi velike moralne sile, koje se ispoljuju, makar za sada i nevidno, a u budućnosti će poprimiti konkretnije oblike. Vidjeli bi, da živimo zdravim organizmom, da se razvijamo normalno i da ćemo postati jakim čimbenikom. Za sada glavno je, da opstojimo, da živimo, da dišemo i da ekcentuiramo svoj opstoj. Tu smo! Rodismo se i živeti moramo, i živimo.

Živimo i to bujnim životom. Živimo u pevačkom

U SV. LUCIJI

Jureći ubavnom sočkom dolinom stigismo u Sv. Luciju, lep i prijatno mesto, okruženo visokim bregovima ponosnog kraja, gde se Idrija izleva u naglu Soču. Predel je to pun lepote i primamljivosti. Tu ruje voda, tamo se uzdižu strmine, onde se opet oko gubi u čaru naravnih krasota.

Ali popostani i pčzil — Vidiš ruševine, — ostaci bomba i granata. Sad te srsi prodju i mrzlina projuri tvojim bićem. Sad se eto plahta ovog prirodnog čara, ovog zadivljenja, gubi u duboko tami i pada u tešku noć pri pomisli na krute dane prolivanja dragocene ljudske krvi, na dane ljudske klaonice.

Nas beže šestorica Hrvata u živom, ali ugodnom i milom bratskom društvu ostalih drugova. Obzirom na to, da lani ne beže nikoga od nas, i obzirom na naše abnormalne prilike, gde je decimiranje naših vrsta svakim danom veće, lep je to i dosta zadovoljiv broj.

Osam dana u Sv. Luciji! Ko san! Prekratko doba! Prodjoše prebrzo! Ako se danas uopće živi, to smo mi u celoj godini živeli samo osam dana. Takva familijarnost, tako duboko razvijena staleška svest, tako čisto i izrcizito sočustvovanje, takav skrajno osećajući čovečki susretaj.

A predavanja, konference, diskusije! Kakvu imamo od toga korist, kakav profit i vrednost, to možemo samo mi potvrditi, mi koji smo se dušom i toplinom čitavog našeg bića približili uzljubili i udubili u tančine i podrobnosti predavanja, izvadjanja.

Gde je govora samo o najvišim, najplemenitijim stvarima, elici, gde se raspređa i razglablja najviša i najčistija moralna načela, gde se duh svoj poji slušanjem o razvitku i delovanju umetnosti, o po-

zboru, koji zadivljuje nas i drugoroce; živimo u tečajevima, koji oduševljavaju i naobrazavaju svoje posetnike-učitelje; naš život su naša zborovanja i sastanci; rodismo svoj «Učiteljski list», «Novi rod» «Našu nadu». Živimo rodjajući i rodjajući živimo. Naši udrugari, kolege i kolegice, prodiču sebe i našu organizaciju perom, delom i govorom. Mi izdavamo i pišemo knjige i novine za sebe i narod naš. Naša Zveza je najbrojnija i najsilnija slov. organizacija u ovoj državi. Ni jedan drugi stališ nema svoje slav. udruženje. Naši svećenici još se nisu mogli ni jedamput sastati u ovo zadnjih pet godina. Mi smo pokazali i pojedince i u društvu, da smo švesni, da smo borci za svoje pravice, i da se ne plašimo progonstva i trpljenja. I u ovome stoji naša snaga, koja imponuje i deluje. Svojim živim, snažnim unutarnjim životom kani naša Zveza razbiti ledena srca onih, koji danas nas mrže i proganjaju, te im skinuti mrenu s očiju. Naš društveni pevački zbor kani posetiti nekoje veće talij. gradove. Nek nas vide, nek nas čuju, pa da se osvedoče, da smo — ljudi, koji stojimo i kao stalež i kao narod kulturno visoko. Kad je već tako, da se dandanas samo moćne kulturne narode poštuje i uzima u obzir, mi ćemo u tome sebi i svome narodu izvršno poslužiti. Nek naši malovernici i slabići posećuju zborovanja naše Zveze i koncerte našeg pevačkog zbora; nek polaze naše tečajeve, putovanja i skupštine, pa da se osvedoče, da nije bačena u vodu članarina, što ju plaćaju svojem društvu.

stanku i cilju najsavršenijeg bića, čoveka, itd., tu prestaje svaka pasivnost, tu se u daljini gubi surovi egoizam, gruba materijalnost i nevredna, nedočajna pospanost. A. razvitak i tek predavanja! Pažnja, stvarnost, mirnoća i objektivnost bile su podloga svake diskusije. Bez hrupa i napadanja, bez izazivanja i žaljenja, bez očitavanja i blaćenja. Sve nam je dokaz visoko stojeće moći, duboko i plemenito misleće uzgajateljeve duše:

Pevanje, koncert! To je prenos naših misli iz suhe Istre, pralev naših čuvstava iz tvrde, okrnjene i dremajuće sudbine u milozvučnu i pokretnu moć, u milinu razblaženja i ushićenja, gde se duša natapa samo u akordima višeg idealnijeg duševnog uživanja.

Od neprocenjive su dakle vrednosti i od osobitog značenja socijalni tečaji. Više i dublje spoznavanje, gramzjenja za novim izvorima savršenije kulture, žudnja za trazenjem nečega višeg, boljega i humanitarnoga, to su ciljevi i svrhe našeg napretka i izobražavanja. I to sve radi toga, da pomoću našeg spoznavanja, pomoću nalaska neoborivih istina, pomoću sticanja viših etičnih načela blagotvorno i plemenito delujemo i uplivamo na decu, uzgojnice, na rod ljudski, da ovaj svoje bistvovanje i žudnje upravi na pravi put kreposti i morale, pravednosti i istine.

Nego najprije študirajmo sami usavršujmo se sami, a istom tada možemo dalje. Promatrajmo kompleks i upoznavajmo strukturu ljudskog društva, ljudske zajednice. Tražimo joj uzroke, da izmognemo izvaditi posledice.

Vratismo se sretni, veseli i zadovoljni. Osveženi smo novim duhom, pomladjeni novim zanosom, osvedočeni i puni vere u visinu i dizanje moralnog stanja našeg staleža. Odmoreni i ushićeni različnošću bujnog osamdnavnog života, opojeni harmonič-

nošču i promenljivošču prijetnog društva prispešno u naše tužne, doista još bitisajuće, ali mrtve do-move.

U nadi i željnom očekivanju budućih praznika,

kad nam bude ponovno omogućeno prisustvovati tako visokim i idealnim sastancima, — preporučujući već sada, da broj učesnika bude časniji i dostojniji, — svršavam.

M. D.

KMETIJSKI TEČAJ ZA UČITELJE

Bivša deželna uprava z dr. Pettarinom na čelu je na iniciativu ravnatelja kmet. šole inž. Velikogne in tovarišev agrarnih strokovnjakov, ljubiteljev našega kmeta, že l. l. organizirala in otvorila kmetijski tečaj za učitelje iz bivše Gorishe.

Namen je bil spopolniti učiteljstvo v kmetijstvu v svrhu poučevanja na nameranih kmetijskih nadaljevalnih tečajih za mladino od 14.—19. leta. Nekaj teh tečajev je bilo že otvorenih in so povolno uspeli.

Lepa in nad vse hvalevredna ideja, ki jo je učiteljstvo razumelo in si jo takoj prisvojilo, saj je že l. l. prisostvovalo tečaju nad 70 učiteljev obeh narodnosti (Slovencev nad 50, letos 48)! Lep dokaz, kako učiteljstvo hrepeni po spopolnitvi prav v tej, zanj taki važni stroki, s katero se je na učiteljišču malo ali nič seznanilo. Bivša deželna uprava je dovolila udeležencem podpcro, a 600 L in prosto prenočišče in sicer za oba tečaja.

Lani sta predavala: inž. Podgornik splošno in enolog Ušaj posebno poljedelstvo, letos poučuje poleg imenovanih tudi inž. Rustja. Poleg izpita čez

I. tečaj, ki ga je moral položiti vsak slušatelj, se vrši končni izpit, ki se bo na željo večine vršil enkrat pozneje, da se snov temeljiteje predela.

V predavanjih ni uglajenega profesionalizma, temveč (čutimo) iz njih veje oni ogenj, ki ga izžareva ljubezen do napredka najvažnejšega, kmetskega stanu.

Zato menda ne nosijo predavatelji krivde, ako je pouk vse preveč teoretičen, kar bolj utruja in zmanjšuje potrebno zanimanje. Premalo je praktičnega pouka in demonstracij, ki bi nazorno pokazale pravce naprednega kmetijstva v njega posameznih panogah in nas seznanjale s smotrenostjo v kmetijskem gospodarstvu. Iz praktičnih nauk v teorijo, ne pa narobe! In dalje? Muči nas tudi davno, če in v koliko se bo namera bivše deželne uprave uersničila. Preosnova dežele v strogem formalizmu z golim nadzorstvom nad deželo nam vsiljuje dvome, da bi kompetentni gospodje razumeli smisel teh šol.

Če pa bi tostvarni pouk prešel v obligatornost — vsaj tako se čuje — pa zopet vprašanje, koliko bo to nam v prilog.

Preveč je britkih izkušenj in — mrtvorajenih detet!

NEKAJ MISLI O SKUPŠČINI UJU. V PTUJU

(Dopis iz Slovenije).

V juliju se je sestalo slovensko, v UJU - poverjeništvu Ljubljana, organizirano učiteljstvo v Ptuj na pokrajinski skupščini.

Poročila v listih niso podala verne slike zborovanj, temveč so le izrabila zborovanje v svoje umazane strankarske namene, le v enem listu (v «Novi Pravi» od 12. t. m.) je izšlo poročilo, ki osvetljuje nekoliko položaj v organizaciji.

Slovensko učiteljstvo tiči globoko v strankarstvu in se ni oteslo predvojne mentalitete. Zato je UJU strankarsko orientirana organizacija, ki plove s polnimi jadrmi po razburkanem morju strankarskega udejstvovanja. Program, sprejet l. 1920. v Belgradu, je pa le dekoracija, lepa izveska nad vratmi, vabeča mimoidoče k vstopu. Vsakdo, ki vstopi, se čuti razočaran radi vodstva UJU, ki ne more živeti brez političnih bojov — visoko dvigajo prapor strankarske zagrizenosti. UJU postaja tako od dne do dne bolj eksponent že davno preživelega lažilberalizma in napredka.

Že udeležba — maksimalno število 300 oseb — kaže, da ni nekaj v redu. Vzroka sta gotovo draginja, a še bolj mrtvilo — apatija mase. Na delegacijskem zborovanju je prišlo radi tajniškega poročila, ki je obsegalo vse mogoče in nemogoče slavošpeve organizacijam, ki nimajo za stan absolutno nobenega pomena, do debate, ki ni rodila radi neumevanja idej kritikov, nikakega pozitivnega uspeha. Poročilo je bilo le reklama za delo, ki deltuje učiteljstvo masam in ga postavlja na mejdan političnih bojov. Volitve uprave so pokazale, da

raste v organizaciji odpor in nezadovoljstvo. Žal, da je bila opozicija neorganizirana in ni dosegla spremembe ter po čokaj čuano izvedenih volitvah in ožjih volitvah za nekatere odbornike ostala dosedanje, duhu časa nedozorela uprava. Kako bo plula ladja organizacije mimo Scile in Karibde strankarske enostranosti, pokaže bodočnost. Da bi le enkrat pripluli v mirne vode sožitja na izključno stanovski podlagi brez neplodne dnevne politike.

Referata tovariša nadzornika Flereta o programu UJU in dr. Zgeča o sodobni vzgoji sta bila prav dobra in splošno odobravana.

Kmalu zatem pa je pokazala debata o predlogih tov. Škulja Franca glede socialne pomoči za učiteljstvo, da je večina skrajno nedosledna in da v praksi noče priznavati teoretično odobranjih idej. Kako daleč je še pot do spoznanja!

Lanska skupščina na Bledu je bila fiasco, letošnja je pokazala, da se ni vodstvo ničesar naučilo.

Kdaj se zavedo vsi nezadovoljneži, kdaj posežejo aktivno vmes in organizirajo podro današnji sistem izrabljanja organizacije v strankarske namene in v diskreditiranje pred vso javnostjo?

Upam, da re pride prej do razpada danes številčno tako močne falange!

Argus.

UPRAVA «NOVEGA RODA».

Razposlali smo nekaterim poverjenikom račun o zastankih, da jih poravnajo pred pričetkom novega letnika. Mislimo, da je to v korist lista, kakor je v prilog poverjenikov, če poravnajo manjše zneske sproti, ker je pri velikih vedno nered že radi sprememb po šolah in razredih.

IZ ORGANIZACIJE

Gosp. Marku Zlatiču, učitelju u Trvižu

Vi mi svojim pismom od 6. tek. prigovarate, da nisam opozval o urečenu skupštinu u Lupoglavu od 2. ov. mes., pošto da Vi imate školu, a silno Vas boli da niste mogli prisustvovati rečenoj skupštini. Boli Vas, velite, da ja onemogućujem skupštine. Prigovarate nadalje izboru delegata za ovogodišnje i prošlogodišnje Zvezino zborovanje u Gorici, o kojima usključite: Kakvi su to delegati, koji nisu znali braniti interese ist. učiteljstva na skupštini Zveze! Baš radi ovih činjenica, Vi velite, da će se naše društvo samo po sebi raspasti i članovi odpadati. Tko je tomu kriv — jasno je! usključite. Prigovarate, što se 13toricu učitelja(ica) u Lupoglavu upotrebilo i za «osobne zadovoljštine». Junački, je li? — Vi opet usključite! Vi opet velite, da ne čete štetiti nego da čete kritikovati akoprem — velite — ne plaćate članarine. Predlažete novu skupštinu s istim dnevnim redom izuzem 4. točke, jer su svi ostali zaključci beskreposni, pošto nije bila skupština valjana.

Na ovo Vreše pismo javljam Vam, da će o njemu raspravljati iduća društvena odborska sjednica.

V. Šepić, predsjednik.

Pevci in pevke!

Po naših zadnjih naporih, ozrimo se nazoj, preglejmo naše delo.

Ali nismo šli skozi trnje razmer, ali si nismo klesali skozi skale pot naprej in navzgor!

Stali so ob strani in se nam smeje: reveži, kam hočete! Stali so ob strani in so obupavali: saj je nemogoče!

Mi smo šli dalje svojo pot. Rili smo v skalo, dolbli skoz «nemogoče» predor za naš pohod.

SAMOIZOBRAZBA

Herbert Spencerjev „Uvod v študij sociologije“

(Ferdo Kleinmayr)

II.

Velik del svoje razprave posveči H. Spencer težkočam, ki ovirajo proučevanje socialne vede ter raznim predsodkom, ki nam zasenčijo pravično sociološko sklepanje. Ta poglavja (IV. do XII.) so po mojem najzanimivejša ter silo poučna. Vender jih hočem podati le v širokih obrisih, posebno ker se pisatelj v njih že pogloblja v posamezne sociološke resnice. Knjiga podaja namreč neprimerno mnogo več negoli obljublja njen naslov.

Težkoče socialne vede se pojavljajo: a) že v bistvu njenih dejstev;

b) v naši lastni pravi;

c) v posebnem razmerju, v katerem se nahajamo napram dejstvu, ki ga hočemo opazovati.

Prve težkoče lahko imenujemo objektivne težkoče, druge subjektivne. tretje pa lahko shvatimo pod naslovom «predsodki».

Objektivna težkoča je že, da se raziskovanje socialnih pojavov odteguje vsakemu mehaničnemu pripomočku kakor drobnogledu, daljnogledu, uri itd. Posamezen pojav moramo določiti s tem, da

Še je mogočen hrbet skal pred nami, ki nam zastavlja pot. Potrebni so še poslednji napori.

Pevci! Pevke!

Zdaj — kot nikoli prej — nam je treba volje, zdaj — kot nikoli prej — strnjenih vrst. Ne brezbriznosti zdaj, ko je cilj tu pred nami, ne omahovanj!

Naš zbor se je očistil, nš zbor se je zboljšal, a tudi skrčil se je in ošibel. Potrebujemo še deset, petnajst dobrih pevcev in pevke. In deset, petnajst dobrih pevcev in pevke moramo dobiti. Naša prošnja gre do predsednikov društev, naša prošnja gre do posameznih članov: te pevce moramo dobiti!

Dobra pevka, dober pevec, ki stojiš s topo brezbriznostjo ob strani in se ne zmeniš za naš zbor, preziramo te, zakaj kriv boš vseh naših neuspehov!

Pevci! Pevke!

Na predvečer naših dni ne sme omahnuti naša volja, ne sme upasti nš pogum. Dvigniti se mora plima naših hotenj, naših moči. Stopimo na pot odločnih! Žarišče vse naše volje bodi: uspeh!

Za turnejo se je odločil odbor pevskega zbora za enotno obleko pri nastopih za pevce in pevke, in sicer nastopijo pevke v črni obleki in moški ravno tako v črni obleki in z belo ovratnico.

„ZVEZA SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV JULIJSKE BENEČIJE“ naznanja, da počitniški tečaji za učitelje pričnejo dne 15. avgusta t. l. Toliko v obvestilo vsem priglascem, da uredijo pravočasno vse potrebno za odhod. Kraj in vse druge podrobnosti se naznanijo pravočasno v listih.

Za predsednika Zveze:

IVAN DANEU.

zbiramo mnogolične po času in kraju raztresene, vedno komplicirane podatke.

Subjektivne težkoče podajajo naš temperament, naša čustvenost, priučena znanstvena metoda, ki motijo naše sociološko opazovanje.

Predsodke pa poraja v nas dejstvo, da smo mi sami del onega (družbe), kar hočemo raziskovati. Težko je ločiti se pri takem raziskovanju povsem od svojih razmer do naroda, domovine, socialnega razreda, vere, stranke, ki jim pripadamo. Popolnoma se to ne posreči niti najhladnejšemu sociologu. Zato govori Spencer v posebnih odstavkih o predsodkih izvirajočih iz naše vzgoje, iz našega domoljuba in rodoljuba, o razrednem predsodku, o političnem predsodku, o teološkem ali verskem predsodku.

1.) Objektivne težkoče. Velika ovira k sociološkemu splošerju je nezanesljivost zgodovinskih prič, ki so stale v vsakem času in še danes stojijo pod raznimi vplivi. Na te priče (kroniste in zgodovinarje) so delovali in še danes delujejo vsi oni predsodki, ki sem jih poprej omenil po Spencerju. Zato je njihovo pričevanje kaj dvomljive vrednosti. Poleg tega je stara navada takih prič, da poročajo le o onem, kar se jim zdi izredno, nenavrdno. Tudi njihove osebne interese moramo upoštevati. Dalje take priče kaj rade zamenjajo opazovano dejstvo

s sklepom, t. j. priča naveja čisto nekaj kakor opazovano dejstvo, kar ni dejstvo, temveč le od priče izvajan sklep iz dejstva. Priče so čisto silo površne. Take zglede nam podajajo n. pr. poročila raznih potovalcev o zmrčanju in življenju enega in istega naroda v skoro isti dobi. Da so si ta poročila čisto povsem nasprotujoča, izvira iz površnega opazovanja. Priče moti tudi takozvana «moralna perspektiva» t. j. po času in prostoru bližnji dogodki vplivajo na pričo močneje negoli oddaljeni, četudi so slednji mnogo važnejši, ter ovirajo tako pregled preko celokupnosti. Slednjič pripada objektivnim težkočam tudi dolgotrajnost postopnega razvoja družbe, ki povzroča, da imajo zgodnji vzroki čisto zelo kasne posledice. Potek socialne preobrazbe v narodu ni nikoli neposreden in preprost, temveč le

posledica pre mnogih vzrokov in je zato navidežno nepravilen, zamoten in vedno ritmičen. Zato ga moramo presojati v njegovi splošni smeri, ako pregledamo dolgo dobo njegovega razvoja, ker vsaka akcija rodi vedno kakšno reakcijo, ki ji sledi zopet nova reakcija, dokler ne dozore, druga ob drugo razvrščene, gotove posledice. To dozorev moramo počakati, da določimo z gotovostjo, v koliko se bo spremenila glavna smer. Zgodovinske priče dosedaj niso sledile tem načelom.

Kljubu vsem tem težkočam, vendar ne smemo zavreči zgodovinskega pričevanja. Ali kritično ga moramo pretresti ter se manj ozirati na to, kar nam nehoti, posredno izdaja. S pomočjo primerjalne metode izluščimo iz zgodovinskega pričevanja mrisikatero zlato resnico. (Nadaljevanje.)

POLEMIKA

O srednjem veku

Prijatelj VI. M. je radi mojega članka o нравni vzgoji zajahal čilo Rozinanto svoje teorije historičnega materializma in mi hotel dokazati, da etike in Boga po tej teoriji ni.

Recimo, da ima po svoji teoriji čisto prav, toda o нравni vzgoji je še vedno mogoče govoriti, in to je bil tudi moj namen, ko sem članek sestavil. Na koncu članka sem vprašal, kje naj iščemo sankcije etičnim zakonom, ker celo ateistični monizem priznava neko prasilno, ki naj je vir vsega življenja. Radi tega vprašanja se je VI. M. tako razburil, da me je iskreno oklical za srednjeveškega mračnjaka.

Svoj članek sem nalašč še enkrat pregledal in imam vtis, da je kritik komaj čakal, kje me bo zgrabil radi srednjega veka. To veselje mu rad privoščim, prosim ga samo nečesa, da bi nam povedal kot kritik, kaj misli sploh o нравni vzgoji. O tem sem namreč pisal in o tem bi bila dolžnost, da piše kritik. Rešiti namreč vprašanje нравne vzgoje z liberalnim slagerjem, da po tej in tej teoriji Boga in etike ni, je lahko duhovito, toda preveč — enostavno. Etika je danes že znanost, zato bi bil prijatelj VI. M. hvaležen, ko bi hotel kaj napisati vsaj o zgodovini нравstvenosti.

J. Pahor.

je, nuditi vzgojiteljem nekaj priročnega, kar vsebuje obenem sistematično, razvojno navodilo za ris. pouk, kakršen je dandanes neobhodno potreben in važen z ozirom na razvoj in napredk vseh stanov ter povzdigo srčne omike.»

Knjiga vsebuje bogato zbirko ilustracij, ki so posnetki samostojnih proizvodov učencev, od prvega začetka (spominsko in ilustrativno ris.) do najvišje stopnje (perspektivno ris.) — Knjiga je prepotrebna za vsakega ljudskošolskega učitelja in zato jo toplo priporočamo. Naroča se pri tov. J. Jančiču, učitelju v Ptuj, Panonska ul. 10 (Jugosl.). Stane 25 Din.

«Slov.-ital. slovar» (sestavil dr. Valjavec) je v tisku in izide v kratkem; založi ga «Naša založba» v Trstu.

«Menzonija «Promessi sposi» je preložil v slovenščino prof. dr. Budal. Izidejo v kratkem v založbi «Narodne knjigarne» v Gorici.

«Zveza slov. učit. društev v Italiji» priredi v družbi z «Akad. fer. društvom Adria» dne 21., 22. in 23. septembra 1923 pri Nemcih (pri Trnovem nad Gorico) v Trnovskem gozdu psihološko-pedagoški tečaj za mlajše učiteljstvo in drugo mlajše izobraženstvo, ki ima stike z ljudstvom. Namen tečaja je, poglobiti kulturni vpliv na naše ljudstvo. Predaval bo gosp. dr. Klement Jug, in sicer:

I. O vzgoji sploh in njenem cilju.

II. Analiza doživljajev in konsekvence za vzgojo.

III. Analiza dispozicij in konsekvence za vzgojo.

IV. O doživljajski pravilnosti. Problem vzgoje nasproti umski in moralni kritičnosti.

V. Vzgoja vesti.

VI. Kak bodi vzgojitelj.

Tečaj se bo vršil na prostem. Udeleženci naj pridejo že 20. sept. v Nemce.

Kdor se želi udeležiti tečaja, naj se prikladi z dopisnico do 15. septembra na naslov: Jos. Dolgan, Studeno pri Postojni.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Dopisnike prosimo potrpljenja radi nedostajanja prostora.

KNJIŽEVNOST IN UMETNOST

Odbor za prireditev šolskih knjig obvešča, da izideta še pred novim šol. letom Kutinovi Prva in Druga računica. Tiska jih Le. Editorial Libreria v Trstu, ki je že dosednjim našim knjigam oskrbela prav lično in trdno obliko. — Prva računica je ilustrirana in se gotovo priljubi deci. — Ostali trije deli računice izidejo najbrž šele za šol. leto 1924—25, ker 3. in 4. še nista odobreni, a 5. del se spisuje.

Prosimo učiteljstvo, da opozori starše oz. učence, da si jih pravočasno nabavijo.

«Najnovejše risanje v ljudski šoli». Sestavil Ivo Jančič. Praktično uporabna snov in smernice za vse razrede. (Samozaložba). Strani 100. — S to knjigo smo dobili učitelji prvo slovensko delo v tej stroki, radi tega jo pozdravljamo z veseljem. Knjiga ima tudi primeren uvod s sledečimi poglavji: 1. Razvrstitev snovi in razlaga. — 2. Perspektivna pravila. — 3. Fiksiranje ris. pouka za posamezne stopnje. — 4. Risarske potrebnosti. — 5. Kako je risati? — Pisatelj pravi v uvodu: «... moj namen